

Alliance Numismatique Européenne Europees Genootschap voor Munt- en Penningkunde

PUBLICATION PERIODIQUE — TIJDSCHRIFT

FONDATEURS — STICHTERS

RENE DE MARTELAERE

ANTOINE VANDEN BRANDEN

CORRESPONDANCES - BRIEFWISSELING : Secrétaire Général - Algemeen Sekretaris :

DEWIT Pierre, Avenue des Martyrs, 173, Kessel-Lo - Martelarenlaan, 173, Kessel-Lo.

COTISATION - BIJDRAGE : Membre Protecteur - Beschermend lid : 200 fr. Membre - Lid : 150 fr. au C.C.P. 8460.38 de l'Alliance Numismatique Européenne à Bruxelles - op P.C.R. 8460.38 van het Europees Genootschap voor Munt- en Penningkunde te Brussel.

FRANCE : C.C.P. Marseille n°. 239805 de P. Dugendre, 2, rue Alphonse Karr, Nice (A.M.) : 20 N.F. ou 15 NF.

NEDERLAND :Giro 297361 van J. Schulman, Keizersgracht, 448, Amsterdam C, met vermelding : voor Eur. Genootschap ; 16 of 12 gulden.

DEUTSCHLAND :17 oder 13 DM, auf Postchekkonto Köln 60. 991 von Herrn Heinrich Pilartz, Klingelpütz, 16, Köln, unter erwähnung : Für Verein Europ. Numismat.

Les membres d'autres pays versent la valeur correspondante.

JANVIER 1962

— 1 —

JANUARI 1962

**LE CONSEIL D'ADMINISTRATION DE L'ALLIANCE
NUMISMATIQUE EUROPEENNE**

présente aux membres et aux Associations amies ses meilleurs vœux
et souhaits pour l'année 1962.

**DE BEHEERRAAD VAN HET EUROPEES GENOOTSCHAP VOOR
MUNT- EN PENNINGKUNDE**

biedt aan de leden en aan alle bevriende verenigingen zijn beste
wensen van geluk en voorspoed aan voor het jaar 1962.

COTISATION POUR 1962

Avez-vous déjà versé votre cotisation pour 1962 ? Si non, faites-le immédiatement, vous éviterez ainsi des difficultés et à vos dirigeants et à vous-même.

Hebt U reeds Uwe bijdrage voor 1962 vereffend ? Zo niet, doe het onmiddellijk, U vermijdt aldus een heleboel moeilijkheden aan het beheer en aan Uzelf.

L'assemblée extraordinaire du 23 décembre 1961, qui s'est tenue au local de la section d'Anvers, a marquée son approbation au projet du Conseil d'Administration de porter la cotisation pour l'année 1962 à 150 fr. pour les membres, et 200 fr. pour les membres protecteurs.

Ceux de nos membres qui auraient déjà versé leur cotisation pour 1962, à l'ancien taux, sont priés de verser la différence soit par intermédiaire de leur section soit au C.C.P. N° 8460.38 de l'Alliance Numismatique Européenne à Bruxelles.

Le secrétariat.

De buitengewone vergadering, op 23 december 1961, gehouden in het lokaal van de afdeling Antwerpen, heeft zijn goedkeuring gehecht aan het voorstel van de Beheerraad om over te gaan tot de verhoging van de bijdrage voor 1962, en deze te brengen op 150 F voor de leden en 200 F voor de steunende leden.

Diegenen van de leden welke reeds hun bijdrage voor 1962 vereffenden aan de oude tarieven, worden vriendelijk verzocht het verschil te storten, door bemiddeling van hun afdeling of op P.C.R. N° 8460.38 van het Europees Genootschap voor Munt. en Penningkunde te Brussel.

Het sekretariaat.

POUR LES COLLECTIONNEURS DE BILLETS BELGES

Nous devons à la bonne obligeance de notre membre E. LARCIER, de la section de Bruxelles, les renseignements qui suivent. Ces deux listes, de gouverneurs et de trésoriers de la Banque Nationale de Belgique, qui signent conjointement notre papier-monnaie, rendront de grands services à ceux de nos membres qui collectionnent les billets belges, sur signature.

GOUVERNEURS DE LA BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE

de Haussy, François	12 - 8 - 1850	19 - 10 - 1869
Prévinaire, Eugène	6 - 3 - 1870	2 - 6 - 1877
Pirson, André	9 - 6 - 1877	28 - 12 - 1881
Jamar, Alexandre	26 - 1 - 1882	15 - 8 - 1888
Anspach, Eugène	28 - 8 - 1888	21 - 12 - 1890
Van Hoegaerden, Victor	15 - 1 - 1891	18 - 6 - 1905
de Lantsheere, Théophile	27 - 6 - 1905	21 - 2 - 1918
Van der Rest, Léon	30 - 12 - 1918	19 - 12 - 1923

BIJDRAGEN VOOR 1962

Hautain, Fernand	19 - 12 - 1923	27 - 9 - 1926
Franck, Louis (Ministre d'Etat)	27 - 9 - 1926	31 - 12 - 1937
Janssen, Georges	13 - 1 - 1938	9 - 6 - 1941
(Goffin, Albert	16 - 7 - 1941	16 - 9 - 1944
(Theunis, Georg. (Ministre d'Etat)	27 - 11 - 1941	4 - 11 - 1944
Frère, Maurice	7 - 11 - 1944	8 - 8 - 1957
Ansiaux, Hubert	8 - 8 - 1957	

TRESORIERIERS DE LA BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE

Matthieu, J.	14 - 9 - 1850	18 - 10 - 1853
Doucet, L.	18 - 10 - 1853	29 - 12 - 1864
Limbosch, Pierre	29 - 12 - 1864	10 - 3 - 1873
Morel, Jean	18 - 3 - 1873	10 - 8 - 1888
Bauffe, Adolphe	27 - 8 - 1888	13 - 5 - 1890
Verstraeten, Jules	30 - 6 - 1890	27 - 2 - 1905
Tschaggeny, Camille	27 - 2 - 1905	25 - 8 - 1913
Babau, Antoine	25 - 8 - 1913	1 - 3 - 1918
Stacquet, Henry	1 - 3 - 1918	28 - 10 - 1936
Sontag, Henri	28 - 10 - 1936	15 - 3 - 1947
Pirsoul, Georges	16 - 3 - 1947	30 - 6 - 1953
Vincent, Jean-Jacques	1 - 7 - 1953	19 - 2 - 1960
Magdonelle, René	19 - 2 - 1960	

NOUVEAUX MEMBRES.

NIEUWE LEDEN.

MARLIER, Jean, 80, rue de Mons, HYON (Mons).
 REMANT, Paul, 31, rue Ste Anne, LA BUISSIERE.
 VAN GRUDENBERG, Roland, 59, résidence «La Falize», DURBUY.
 DANHIEUX, Luc, Marie-Josélaan, 14, BLANKENBERGE (alg. verzam.)
 MAES, Gaston, Bruggestraat, OEDELEM (algemene verzameling)
 DEVOS, Alfons, Lierse steenweg, 71, DUFFEL.
 VERBEKEN, Rafaël, Bossebeekwegel, 6, DRONGEN bij Gent.
 MARECHAL, Fritz, Kan. Van Hoonackerstraat, 3, BRUGGE (alg. verz.).
 HUYS, Albert, St-Janstraat, 14, BRUGGE (alg. verz. goud).
 VAN SEVENANT, Etienne, Veldweg, 9, HEIST a/Zee (alg. verzam.
 Ecus - Thalers - Silv. Dollars).

ADRESWIJZIGING.

CHANGEMENT d'ADRESSE.

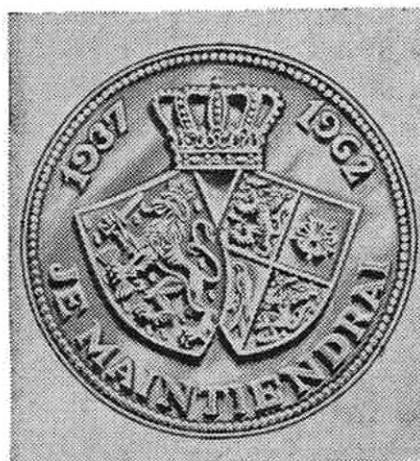
FELISAT, Jacques, 59, rue Sainte-Cécile, Marseille (Bouches du Rhône).
 MEVIUS, J., Kerkstraat, 383a, Amsterdam C.
 CHAUSSIN, R., 33 ter, rue Pasteur, Unieux. (Loire).
 LENOIR, Pierre, Berkenrodelaan 62, Hoboken.
 KLAESSENS, F., Amerikalei, 124, Antwerpen.
 POPS, J., Drossaertstraat, 30, Borgerhout.
 DE SMET, M., Clementinestraat, 53, Antwerpen.

NEDERLAND

Ter gelegenheid van het zilveren huwelijksjubileum van het Koninklijke Paar, op 7 januari 1962, heeft de Amsterdamse Bank in samenwerking met de goudverwerkende industrie bij de Rijksmunt te Utrecht een serie gedenkpenningen laten slaan, die eerstdaags bij banken in de verkoop komt. De penning is verkrijgbaar in drie uitvoeringen: van goud, met doorsnede van 35 en 18,5 mm. (volgens de afbeelding) en in zilver met een diameter van 30 mm. De zilveren uitvoering heeft op de keerzijde niet de wapens van Koningin en Prins, doch de ineengestrengelde letters «J B» onder de kroon en het opschrift «7 januari 1937-1962».

De prijs van de verschillende uitvoeringen is respectievelijk 55, 33 en 5 gulden. Het ontwerp is van Geurt Brinkgreve.

Het aantal exemplaren van elke uitgifte is ons onbekend (medegedeeld)

A l'occasion des noces d'argent de la reine et du prince royal, le 7 janvier 1962, la Banque d'Amsterdam, en collaboration avec l'industrie orphèvre, a fait frapper auprès de la Monnaie à Utrecht une série de médailles commémoratives. Ceux-ci seront bientôt en vente dans toutes les banques du royaume. La médaille est frappée en trois types: en or, module 35 et 18,5 mm. (d'après reproduction) et en argent, module 30 mm. Le type en argent ne porte pas les armes de la reine et du prince mais les initiales entrelacées «J B» sous la couronne et la date «7 janvier 1937-1962».

Le prix des divers types est respectivement 55, 33 et 5 florins.

Le nombre d'exemplaires de chaque émission nous est inconnu. (communiqué)

AVIS.

Les compte-rendus des différentes réunions de sections ne sont plus d'actualité par le retard encouru à l'impression des bulletins du dernier trimestre de 1961.

Nous avons préféré donner la priorité aux articles numismatiques plutôt que de citer des histoires vieilles de trois mois.

Nous supposons avoir l'approbation de nos membres qui comprendront certes le bien-fondé de cette solution.

La rédaction.

BERICHT.

Door reden van de opgelopen vertraging in het drukken van ons tijdschrift, gedurende de laatste trimester van 1961, hebben de verslagen van vergaderingen der onderscheidelijke afdelingen alle actualiteit verloren. Iever dan oude koeien uit de gracht te halen hebben we de voorkeur gegeven aan het publiceren van numismatische gegevens.

Onze leden zullen voorzeker de gegrondheid van deze oplossing, in zulke moeilijke omstandigheden, begrijpen.

De redactie.

SPINK & SON, LTD.

5, 6, & 7, King street,

St. James' s. — London S.W. 1.

announce their new publication

«The Coinage of South Germany in the 13th Century»

by Dr. D. M. METCALF.

79 pages. illustrations in text. over 21 maps and diagrams.

Card Covers.

Price (post free) 160 Belg. francs.

IN PREPARATION.

Introduction à la Numismatique Byzantine.- by Henry Longuet.

The Coinage of the British Commonwealth, Vol 2, Asia excluding India English

Hammered Coinage, Vol 1.

Indien Chief Medals, reprinting.

«MUNZKALENDER 1962»

En fin d'année nous avons reçu un exemplaire du magnifique calendrier numismatique, édité par BALDUIN PICK VERLAG à Cologne - Weidenpesch.

D'aspect agréable ce calendrier est d'une exécution soignée et artistique. Sur une beau papier «couché» et abondamment illustré de reproductions choisies, cette première édition remportera le succès espéré.

Nous sommes heureux de pouvoir vous donner deux des illustrations qui font de ce calendrier une petite merveille.

Son prix, relativement modique, 3 DM., le met à portée de tout collectionneur.

Il restent encore 150 exemplaires disponibles et toute commande est à adresser au BALDUIN PICK VERLAG; Neusser strasse, 624 à Cologne-Weidenpesch.

DECADRACHME DE SYRACUSE

413 av. J.C., œuvre d'
Euainetos.

Avers : Tête de la nym-
phe Aréthuse, bijou dans
les cheveux, entourée de
4 dauphins.

Revers :

Attelage à quatre che-
vaux vers la gauche, NI-
KE plane au-dessus du
conducteur : en exergue
des armes.

«MUNZKALENDER 1962».

Bij de jaarwisseling ontvingen we een exemplaar van de prachtige mun-
tenkalender, uitgegeven door het BALDUIN PICK VERLAG te Keulen-
Weidenpesch.

Deze kalender met aangenaam uitzicht is zeer verzorgd en artistiek uit-
gevoerd. Op een mooi «couché» papier en met uitgekozen afbeeldingen
zal deze eerste uitgave het verhoopte succes wegdragen.

Wij kennen het geluk aan onze leden twee van deze illustraties te kun-
nen aanbieden. Zij maken van deze kalender een klein wonder.

Zijn kostprijs van 3 DM. brengt hem in het bereik van elke verzame-
laar. Er blijven nog 150 exemplaren voorradig en we kunnen deze ten
zeerste aanbevelen.

Alle bestellingen dienen gezonden aan BALDUIN PICK VERLAG,
Neusser strasse, 624, Keulen-Weidenpesch.

EGYPTISCHE GOUD- DEKADRACHME

181 - 146 vr. Chr.

Vz. : Hoofd van Konin-
gin Arsinoë met dia-
deem en sluier naar
rechts.

Kz. : Rijkelijk versierde
dubbele hoorn des over-
vloeds, met vruchten.

LE COIN DU COLLECTIONNEUR

HET HOEKJE VAN DE VERZAMELAAR.

De H. BOGAERTS, E., Beernaertsstraat, 5 te Berchem-Antwerpen bezit het boek in vier delen: «Historiepenningen» van Van Loon. Wenst te verkopen of te ruilen tegen andere boeken ofwel munten. Hij is ook koper van het boek van Yeoman over U.S.A. munten.

Wie kan hem helpen?

De H. A. MAJOR, J., Mahieustraat, 51, Roeselare, zoekt te koop, in ruil of in leen: «Kataloog der Geldscheinen von Russland und der Baltischen Staaten, 1769-1950» Berlin 1953 door N.J. KARDAKOFF.

Wie laat wat horen?

Je cherche les monnaies suivantes:

Etat Indépendant du Congo:

- 5 frs. en argent de 1894.
- 1 centime, 2 centimes, 5 centimes, cuivre de 1889
- 5 centimes nickel de 1906.
- 20 centimes nickel de 1908.

Colonie du Congo belge:

- Règne de Léopold II:

- 10 cent, nickel, 1909
- 5 cent, nickel, 1909

- Règne d'Albert I

- 10 cent, nickel, 1917 (Birmingham).
- 5 cent, nickel, 1921 (Birmingham).
- 1 fr., leg. française, 1921 et 1928.
- 1 fr., leg. flamande, 1920, 1929.
- 0,50 fr., leg. française, 1925.
- 0,50 fr., leg. flamande, 1929.

Ecrire à M. MARTENS, 41, rue des Postes à Nimy.

Je peux céder 5 pièces en argent de 50 frs. de l'année 1939 (F.D.C.).

M. MARTENS de Nimy nous communique...

Remarque concernant les pièces de 50 frs. en argent frappées en 1939 et 1940 (Nos 79 et 79a du cat. Herssens). Il existe 8 pièces nettement différentes, deux par langue, suivant qu'on lit l'inscription en creux sur la tranche (België - Belgique) soit en position A soit en position B. Le catalogue Herssens est muet à ce sujet.

BOEKBESPREKING

Münzen sammeln (1) - (Munten verzamelen) van Tyll Kroha (2).

278 blz. - 377 afbeeldingen - vollinnenband - prijs 33 DM.

Uitgevers: Klinkhardt & Biermann.

Braunschweig 1961.

Bij het in ontvangst nemen van een exemplaar «Münzen sammeln» valt U de zorg en de presentatie op, beginnende met de verpakking tot het

boek ter hand komt. Tot in de minste details is het tip-top!

Het grijsgroen schutblad met zijn oranje-rood vierkant als blikvanger harmonieert met al wat op dit omslag staat. Het beschermt de keurig en kleurige vollinnenband met zijn sobere en evenwichtige titel.

Het boek is een bekoring tot verdere kennismaking!

Valt het U mogelijk wat zwaar op de hand, bedenk dan even: 278 bladzijden glanzend couché-papier en het degelijke bindsel: men moet dat er maar bijnemen om van zijn rijke inhoud te profiteren.

Wie enige twijfel moest koesteren nopens een RIJKE INHOUD bekijk blz. V / VI de «Inhaltverzeichnis» - de Inhoudstafel, en ik ben er zeker van, dat U zonder uitstel één of ander hoofdstuk dadelijk raadplegen wil.

Is het speurzin of toeval, die de schrijver leidde of diende: Het boek komt op zijn tijd, ja, op het goede ogenblik. Hier en elders is het aantal verzamelaars in munten en penningen de laatste tien jaren zeer toegenomen. «Münzen sammeln» zal alle beginnende amateurs een gezond en klaar inzicht geven om te komen tot een nette, behoorlijke en wetenschappelijk verzorgde en geklasseerde kollektie. - Het komt inderdaad «op zijn tijd». Want geruime tijd mochten we ondervinden, dat een dergelijk werk aan velen ontbrak. Werken als die van Stuckelberg (3) en van Lenormant (4) zijn sedert lang uitgeput, en zelfs schaars in 't antiquariaat.

Het opzet van de nieuwe uitgave, hierboven geciteerd, is uitgegroeid tot een modern vademecum voor beginnende muntenverzamelaars.

U zult o.m. bij inzage blz. 269 / 277 bemerken, dat niet minder dan 16 kolommen trefwoorden allerlei begrippen en benamingen verduidelijken en U zult, zoals ikzelf, meer vinden, dan U vermoedt!

Mogen we nog onderlijnen dat jong en oud, aanvanger en geroutineerd kollektionneur er hun gading in vinden zullen en er zullen bij leren.

De 278 blz. behelzen 377 afbeeldingen. Deze getuigen van een rijke illustratie. Deze geeft zowat een overzicht over het hele numismatische gebied bij middel van passende en goed gekozen voorbeelden. Mogelijk bedenkt de buitenlander, dat nog al wat Duitse stukken werden voorgebracht. Dat is voor een Duits boek heel begrijpelijk. Maar dat zal ook gewaardeerd worden door hen die Duitsland «doen» als verzameling.

Vergeet vooral niet te lezen op blz. 4 / 5, de Tien geboden van de Muntenverzamelaar.

Het boek «Münzen sammeln» is meer dan een inlichtingsbron. Het is een wegwijzer naar de goede, de beste manier om een flink verzamelaar te worden met een mooie en interessante, degelijk-geklasseerde kollektie.

Op 't einde van het boek vinden we een lijstje van pm. 120 aanbevolen numismatische werken. Welke richting U met uw numismatische verzameling ook uitgaat, of in welke specialiteit U ook belandt, in het hoofdstuk: «Die Bibliothek des Münzsammlers», vindt U zeker wat U nodig hebt om uw bijzondere hobby verder op te bouwen en uit te werken.

Het Boek «Münzen sammeln» is een zeer verzorgd en praktisch gericht werk, dat alle beginnende muntenverzamelaars en alle belangstellenden, niet alleen aangename en leerzame leesuren bezorgen zal, maar voor alle ama-

teurs een boek is, dat richting en leiding zal blijven geven. Een mooi boek dat graag en gemakkelijk zal ter hand genomen worden.

Het biedt U «gesneden brood» en het is zijn prijs dubbel en dik waard. Voor wie de beginselen van de Duitse taal machtig is, zal de tekst geen bezwaren opleveren.

Nog een praktische aanbeveling voor al onze leden :

Afdeling Antwerpen groepeert de bestellingen voor deze uitgave (er werden een tiental exemplaren besteld en een tweede bestelling wordt overwogen). Doe als zij, en bestel of schrijf om inlichtingen naar de Heer E. Moors, Oude Antwerpse baan 187, Mechelen — dhr. Moors is de sekretaris van de afdeling Antwerpen.

Door groepsbestelling genieten de leden een zekere korting.

- (1) - Münzen Sammlen behoort tot de reeks werken : Aus der Bibliothek für Kunst und Antiquitätenfreunde - besproken werk is N° 13 uit die reeks.
- (2) - Tyll Kroha behoort tot de jongere Duitse generatie ; hij is verzamelaar en numismatisch expert te Keulen.
- (3) - Le collectionneur de monnaies - par A. Stuckelberg - in het Frans vertaald door A. Mercier. - Lausanne 1900.
- (4) - Monnaies et médailles - par F. Lenormant. - Parijs - zonder jaar.
Pittoors P.F.J.

BIBLIOGRAFIE

Van de H. HENDRICKX, Maaseik ontvingen we volgende opgave van numismatische literatuur, verschenen in tijdschriften welke niet gespecialiseerd zijn.

Het ware wenselijk dat ook de andere leden dit voorbeeld volgden en ons er van op de hoogte stelden. We hopen dat aldus de bibliographische gegevens van onze leden zouden kunnen gegroepeerd worden.

Moge deze suggestie bij onze leden een wijd verhoor vinden.

De Redactie.

N.N., LE NICKEL DANS LES BRONZES ANCIENS. p. 41 - 42, dans : «Revue Inco-Mond», 1959, N° 2.

N.N., L'EMPLOI DU NICKEL POUR LES MONNAIES. p. 30 - 32, dans : «Revue Inco-Mond», 1959, N° 3.

J.B. Colbert de Beaulieu, HISTOIRE DES GAULES ET ARGENT COMPTANT. p. 21 - 33, dans : «Industrie», N° 1, 1961.

Dr. Ing. Koch, DIE MUNZE ZU ST. JOACHIMSTHAL. blz. 210 - 211 in «Glückauf», 15.2.1961.

N.N. LES FAUX-MONNAYEURS dans «Germinal» N° 633 du 23.XII 1961.

N.N. DE MUNTEN WAREN NIET ALTIJD ROND in «Spaarpost» 1961, N° 3.

M. HENDRICKX de Maaseik suggère une nouvelle chronique. Il nous communique une première liste de littérature numismatique, parue dans des périodiques non spécialisés. Il serait souhaitable que d'autres, membres suivent cet exemple groupant ainsi les données bibliographiques de tous nos membres.

Puisse-cette suggestion être retenue favorablement.

La Redaction.

HET NOODGELD IN WEST-VLAANDEREN TIJDENS DE OORLOG 1940-1945.

1ste deel.

door Alfons Major

In het interessant werk : «Le Papier-Monnaie Belge de Nécessité de la Guerre 1914 - 1918», geschreven door de HH. Arnold Keller uit Berlijn en Wladimir Ouchkoff uit Parijs (Antwerpen 1952), komen in het hoofdstuk : «Emissions belges de 1940», de namen voor van twee gemeenten van West-Vlaanderen welke in 1940 noodgeld uitgaven en nl. Komen (Comines) en Izegem.

Niettegenstaande vele opzoekingen is het mij tot nu toe nog niet gelukt één enkel exemplaar van dit noodgeld te zien te krijgen.

Het staat vast dat nog vele andere gemeenten in West-Vlaanderen tijdens de oorlog 1940-1945 noodgeld uitgegeven hebben.

De redenen waarom de uitgiften van vele andere gemeenten niet gekend zijn, heeft vele oorzaken, waarvan de bijzonderste zijn :

- 1) administratieve oorzaken.
- 2) het klein aantal verzamelaars welke zich aan dat noodgeld interesseert
Men mag aannemen dat tijdens de oorlog 1940-1945 het getal verzamelaars van dit noodgeld dat in de mogelijkheid was te verzamelen, zeer klein was, om niet te zeggen onbestaande.

Er mag niet uit het oog verloren worden dat in West-Vlaanderen, geen enkele gemeente officieel toelating werd verleend noodgeld uit te geven en zeker niet vanwege de Belgische instanties.

Het is interessant na te gaan wat de Provinciale Overheid van West-Vlaanderen, in het begin van de oorlog in het «Bestuursmemoriaal van de Provincie West-Vlaanderen» hierover liet verschijnen.

Hierna gaan uittreksels uit bedoeld Bestuursmemoriaal.

UITTREKSELS.

Bestuursmemoriaal van de Provincie West-Vlaanderen.

Nr 26

1940

13 Juni

Nr. 185 - Financiën - Voorschotten op wedden van gemeentepersoneel - Steun aan behoeftigen.

2e Afdeling, 1e Bureel, nr 68186

Brugge, den 8n Juni 1940

Tenslotte **weze medegedeeld** dat van het uitgeven van gemeentebons volstrekt **afgezien moet worden**. De gemeenten die haar toevlucht tot dit noodgeld **genomen zouden hebben** moeten onmiddellijk tot de uitwisseling er **van overgaan**.

De Voorzitter van de Bestendige Deputatie
H. D'Artois.

Bestuursmemoriaal van de Provincie West-Vlaanderen.

Nr 30 1940 26 Juni

Nr. 202 - Financiën - Voorschot op wedden van personeel der gemeenten e.a. - **Steun aan behoeftigen - Noodgeld.**

2e Afdeling, 1e Bureau, Nr 68.186

Brugge, den 21n Juni 1940

Aan de Heeren Burgemeesters en Schepenen der Steden en Gemeenten.

Mijne Heeren,

In het slot van mijn omzendbrief van 8 dezer, nr 68.186, betreffende het verleen van steungelden door middel van thesaurieleeningen heb ik de gemeentebesturen, die noodgeld uitgegeven hadden, verzocht om van dit betaalmiddel volstrekt af te zien en de in circulatie gebrachte gemeentebons onmiddellijk uit te wisselen.

Naar blijkt hebben sommige gemeenten aan deze uitnoodiging tot nog toe niet voldaan.

Ik acht het, derhalve, noodzakelijk aan de betrokken gemeentebesturen te laten opmerken dat zij geen machtiging ontvangen hebben om noodgeld in circulatie te brengen en dat zij zich bijgevolg in overtreding bevinden met de wettelijke voorschriften terzake.

Het behoort, dat aan dezen onregelmatigen toestand onmiddellijk een eind gemaakt worde en dat de uitgegeven gemeentebons, ten spoedigste uitgewisseld worden.

De Voorzitter van de Bestendige Deputatie.
H. D'Artois.

Bestuursmemoriaal van de Provincie West-Vlaanderen.

Nr 38 1940 18 Juli

Nr 245 - Financiën - Thesaurieleeningen - Noodgeld door gemeenten uitgegeven.

2e Afdeling, 1e Bureau, nr 68.186 N -

Brugge, den 17n Juli 1940

Aan de heeren Burgemeesters en Schepenen der Steden en Gemeenten.

(Aan de Heeren Arrondissementscommissarissen tot inlichting).

Mijne Heeren,

Mijn herhaald aandringen ten spijt, zijn er thans nog gemeenten die

het noodgeld, dat zij hebben uitgegeven, niet ingetrokken hebben.

De verantwoordelijke bestuurders dezer gemeenten worden hiermede een laatste maal verwittigd dat tot de bewuste intrekking onmiddellijk overgegaan moet worden.

Ik verlang binnen de acht dagen van de uitwisseling der gemeentebons kennis te ontvangen.

Tegenover de gemeentebesturen die in gebreke mochten blijven, zullen er passende maatregelen in overweging genomen worden.

De Voorzitter van de Bestendige Deputatie
H. D'Artois.

Sedert het hoger geciteerde werk is verschenen **werden verschillende nieuwe uitgiften ontdekt**. Naarmate mij **nieuwe uitgiften zullen bekend gemaakt worden**, zal ik langs ons maanblad om, aan **de verzamelaars hier van kennis geven**.

In het onderhavig artikel zal het thans alleen gaan over de uitgaven van gemeenten en commissies van openbare onderstand van de Arrondisseminten Roeselare en Tielt.

A. - UITGIFTEN VAN GEMEENTEBESTUREN.

Arrondissement Roeselare.

Stad IZEGEM.

1940 : 1, 2, 5, 10 en 20 F.

Het is mij onmogelijk deze uitgaven te beschrijven daar ik deze nooit zag.

Dhr. Nuijttens kon echter volgende bijkomende inlichtingen aan het werk van dhr. Major toevoegen :

Het noodgeld van Izegem is een der zeldzaamste in zijn soort. Als Izegemnaar zelf, heb ik na zéér lastige en moeilijke opzoekingen kunnen vaststellen dat : deze reeks bij de Heer Aloïs STROBBE en zonen, T/S. werd gedrukt en dat alle clichés en drukproeven werden vernietigd. De faktuur welke nog op het plaatselijk Stadhuis berust, vermeldt enkel aanmaak van : 15.000 stuks van 5 frank, 8.750 van 20 frank en 5.000 exemplaren van 50 frank. Deze kasbons zijn enkel een paar dagen in omloop geweest en werden daarna verbrand. Waarden van 2 en 1 frank zijn me onbekend.

Van iedere waarde zouden in 1940, aan het stadsarchief, 10 reeksen zijn geschonken. Bij nazicht van het volledige archief, in 1960, was van deze gift geen spoor te vinden.

De Heer A. Strobbe, verklaarde mij : «Die biljetten hebben er ongeveer uitgezien als deze van 1914-1918, waarop de Sint Tillokerk voorkomt, dus de 20 frank waarde, alleen was het formaat en kleur anders».

Gemeente EMELGEM.

Slechts twee waarden uitgegeven : de 1 frank en de 5 frank. Beiden dragen de reeksletter A.

Het biljet was in dik papier in witte kleur met grijze onderdruk. In het midden staat 5 FR. De bovenste en onderste randen bestaan uit elk vier horizontale lijnen. De twee zijranden bestaan elk uit zeven verticale lijnen.
(het vervolgt)

LIJST DER BELGISCHE MUNTEN GESLAGEN IN POSITIES A OF B.

Om te beginnen, wil ik hier herinneren aan wat men verstaat onder de positie A en de positie B van een munt.

De positie van een muntstuk is degene ingenomen door het randschrift tegenover de voorkant van dat stuk.

Veronderstellen we dat een muntstuk vóór U ligt, met de voorkant (beeldenaar) naar boven; als dan het randschrift naar beneden gericht is - dus kopstaand geplaatst is en dus normaal te lezen is, is het stuk in positie B.

Of, om het eenvoudiger uit te leggen, als het stuk plat vóór U ligt met de beeldenaar naar boven, dan is het stuk in positie

A als het randschrift zó voorkomt

DIEU PROTEGE LA BELGIQUE

B als het randschrift zó voorkomt

DIEU PROTEGE LA BELGIQUE

In 't algemeen, zijn de munten met randschrift in positie A, deze in positie B zijn normaal schaarser en soms veel zeldzamer; er zijn zelfs bepaalde munten die niet voorkomen in positie B.

Om de opzoekingen en het klasseren van de verzamelingen onzer leden te vergemakkelijken, geef ik hier een lijst der Belgische munten met randschrift, met aanduiding van de posities die ik kunnen vaststellen heb voor ieder dezer stukken. Daar waar geen x geplaatst is betekent dit dat ik deze munt niet gevonden heb in deze positie of posities, en ik dus niet kan verzekeren welke posities ervan bestaan.

Nopens de No 6 - 5 F zilver Leopold I gelauwerd, 1838 - die ik aanduid in posities A en B, moet ik aanstippen dat ik dit stuk niet bezit, maar het bestaat in de twee posities in de verzameling van onze Voorzitter, de heer Willv Herssens.

Ziehier dus de lijst.

N°	Posities	
	A	B
5). 20 F goud Leopold I, bloot hoofd		
1865 L. Wiener Francs	x	x
L. Wiener Francs	x	x
L. Wiener Francs	x	x
6). 5 F zilver Leopold I gelauwerd		
1832	x	x
1833	x	x

1834		x	x
1835		x	x
1838		x	x
1844		x	x
7). 5 F zilver Leopold I gelauwerd			
1847		x	
1848		x	
1849		x	
8). 2 F zilver Leopold I gelauwerd			
1834	richting	randschrift	// x x
1835	»	»	// x
1835	»	(in andere richting)	
1838	»	»	//
1840	»	»	//
1840	»	(in andere richting)	
1843	»	»	// x
1844	»	»	// x x
12). 5 F zilver Leopold I bloot hoofd			
1849			x
1850			x
1850	onder strik		
1851			x
1851	onder strik		x
1852			x
1853			x
1858			x
1865 F			x
1865 F			x
34). 20 F goud Leopold II			
1867			x
1868			x
1869			x
1870			x
1871			x
1874			x
1875			x
1876			x
1877			x
1878			x
1882			x
36). 5 F zilver Leopold II			
1865			x
1866 F			x
1866 F			x
1867 F			x
1867 F			x
1868			x x
1869			x
1870			x
1871			x

	1872	x	
	1873	x	
	1873 letters randschrift met meer tussenruimte.	x	
	1874	x	
	1875	x	
	1876	x	
55). 20 F goud Albert I			
	1914 FR.	x	
	1914 VL.	x	x
60). 20 F zilver Albert I			
	1933 FR.	x	x
	1933 VL.	x	x
	1934 FR.	x	x
	1934 VL.	x	x
66). 20 F nikkel Albert I			
	1931 FR.	x	x
	1931 VL.	x	x
	1932 FR.	x	x
	1932 VL.	x	x
67). 10 F nikkel Albert I			
	1930 FR.	x	x
	1930 VL.	x	x
68). 5 F nikkel Albert I			
	1930 FR.	x	x
	1930 VL.	x	x
	1931 FR.	x	x
	1931 VL.	x	x
	1932 FR.	x	x
	1932 VL.	x	x
	1933 FR.	x	x
	1933 VL.	x	x
	1934 FR.	x	x
78). 50 F zilver Tentoonstelling			
	1935 FR. muntslag	x	x
	1935 FR. medalieslag		x
	1935 VL. muntslag	x	x
	1935 VL. medalieslag		x
79). 50 F zilver Leopold III			
	1939 FR VL	x	x
	1939 VL FR	x	x
	1940 FR VL	x	x
	1940 VL FR.	x	x
81). 20 F zilver Leopold III			
	1934	x	x
	1935	x	x
82). 5 F nikkel Leopold III			
	1936 FR.	x	x

	1936 VL.	x	x
	1937 FR.	x	x
83). 5 F nikkel Leopold III			
	randschriftscheiding		
	1938 FR. - VL.	» kroontje	x x
	1938 VL. - FR.	» kroontje	x x
	1938 VL. - FR.	» sterretje	x x
	1939 FR. - VL.		
	1939 VL. - FR.	sterretje	x x
	1939 VL. - FR.	» kroontje	x

Het ware zeer nuttig voor al onze leden dat degenen die Belgische muntstukken met randschrift bezitten die op deze lijst voorkomen, zonder gevolgd te zijn van een x, of die er op voorkomen met een enkel x en waarvan zij de andere positie hebben, dit zouden laten weten in een van onze volgende maandbladen.

Om te sluiten, doe ik opmerken dat ik onder N° 8 (2 F zilver Leopold I gelauwerd) alleen de stukken vermelden die, voor zover ik persoonlijk weet, bestaan. Het is dus geenszins uitgesloten dat er andere kunnen gevonden worden, hetgeen dan ook nuttig zou zijn dit langs het bulletijn te laten weten.

MORIN Frans.

CATALOGUE DES MONNAIES EMISES PAR LES PROVINCES DU SUD EN REVOLTE CONTRE LEUR SOUVERAIN LEGITIME

(+ Monnaies de siège).

(Duchés de BRABANT, LIMBOURG, LUXEMBOURG, Comtés de FLANDRE, ARTOIS, NAMUR, seigneurie de MALINES, et marquisat d'ANVERS, TOURNAI et CAMBRAI).

INTRODUCTION

Par DEMEY Jean.

De nombreux livres ont déjà traité cette matière avant moi, malheureusement celle-ci est dispersée dans plusieurs ouvrages différents. Ces livres sont devenus très rares et par conséquent très onéreux. C'est pourquoi je me suis efforcé de réunir, à l'usage de nos membres, cette matière en un seul volume. J'ai donc rassemblé ces textes épars en les comparant et en les vérifiant à la lumière des quelques nouvelles découvertes en cette matière. Ce catalogue traitera des monnaies suivantes :

- 1) Flandres en révolte 1482-92
- 2) Brabant en révolte 1488-89
- 3) Siège de Tournai 1521
- 4) Siège de Valenciennes 1567
- 5) Siège de Breda 1577
- 6) Siège de Maastricht 1579
- 7) Siège de Bruxelles 1579-80
- 8) Siège de Tournai 1581
- 9) Siège de Cambrai 1581

- 10) François d'Anjou duc de Brabant 1581-84
- 11) États du Brabant (A l'exclusion des monnaies portant le nom Philippe II)
- 12) Ville de Gand (Avant l'arrivée de François d'Anjou)
- 13) François d'Anjou comte de Flandre 1582
- 14) États de Flandre (A l'exclusion...)
- 15) Siège d'Audenaerde 1582
- 16) Siège d'Ypres 1583
- 17) Siège de Bruxelles 1584-85
- 18) Ville d'Anvers 1593
- 19) Siège de Cambrai 1624
- 20) Siège de Breda 1624
- 21) Siège d'Aire 1645
- 22) Wezel? 1689
- 23) Siège de Lille 1708
- 24) Siège de Tournai 1709
- 25) Siège d'Aire 1710
- 26) Siège de Le Quesnoy 1712
- 27) Siège de Maastricht 1794
- 28) Siège de Luxembourg 1795
- 29) États belges unis 1790
- 30) Anvers 1814-15
- 31) Monnaies indéterminées et présumées fausses
- 32) Supplément.

Le présent catalogue se veut en plus complet possible c'est pourquoi je fais appel aux collectionneurs en possession de renseignements (inédits, faux, nombres de frappe, degrés de rareté, variété importante etc. etc...)

Je ne saurais assez remercier Messieurs V. Tourneur, Secrétaire perpétuel honoraire de l'Académie de Belgique, H. Enno van Gelder, directeur du Cabinet Royal des médailles de la Haye; Mademoiselle Lallemand et Mr. THIRION du Cabinet des Médailles de Bruxelles et Me A.A. Haeck secrétaire-général adjoint de l'A.N.E. Sans l'aide, les conseils et les encouragements qu'ils m'ont prodigués, ce catalogue n'aurait jamais vu le jour.

Jean De Mey - Watermael - Bruxelles.
(à suivre)

GRONDBEGINSELEN VAN HET MUNTENVERZAMELEN

(vervolg).

1. Aluminium (Al).

Aluminium is als zuiver metaal pas sinds een honderdtal jaren bekend. In vrije toestand komt het niet voor. Eerst in 1845 werd in laboratoria een bruikbaar metaal bekomen. Het is de verdienste van Deville dat hij de kosten van het aanschaffingsproces aanzienlijk heeft verminderd. Echter bleef de prijs nog veel te hoog voor een algemene technische toepassing. In 1855, toen het voor de eerste maal werd tentoongesteld, was de prijs nog steeds 25.000 BF per kilogram. Het is enkel omstreeks 1880 dat langs electrolytische weg een veel goedkoper materiaal verkregen werd op grote schaal. Het verbruik ging van dan af met sprongen omhoog terwijl de prijs snel terugviel tot een minimum.

Het is een zeer licht metaal met een goede weerstand tegen atmosferische invloeden. Reeds in de vorige eeuw werden medailles uit aluminium vervaardigd. Zuiver Al werd enkel als muntmateriaal gebruikt in 1907 voor het ½ Centstuk van Uganda en door Frans Indochina. Het zogenaamde (echter ten onrechte) Al-brons is een legering met overwegend koper en zal dan ook onder deze rubriek besproken worden.

Munten uit legeringen met overwegend Al (soms met slechts sporadisch voorkomende andere metalen) werden geslagen vóór de tweede wereldoorlog door Duitsland en vooral door Frankrijk en Italië. Speciale voorzorgen voor het conserveren zijn niet te nemen daar het metaal op zichzelf reeds goed bestand is tegen corrosie en de munten dikwijls reeds bij de uitgifte kunstmatig werden geoxydeerd. Er valt echter op te merken dat munten welke in omloop zijn, relatief vlug een zeer versleten indruk vertonen, waardoor ze ontsierend zijn voor een verzameling. Eens dat ze deze versleten indruk vertonen is het zeer moeilijk de grauwe kleur te verwijderen en ze hun witte metaalglans weer te geven. Daar het meestal om minderwaardige munten gaat loont het zich niet de moeite iets te ondernemen. Men schaffe zich beter direkt de munten in Sup aan.

2. Goud (Au).

Door de eeuwen heen is het voor de meeste landen een geliefd muntmetaal geweest. Na de eerste wereldoorlog is echter zijn verbruik als muntmetaal fel geslonken, wel wordt het nog steeds als muntstandaard aangevend.

Het goud heeft een zeer goede chemische bestendigheid, wordt niet aangetast door corrosie en vindt daarom meestal zijn toepassing in het maken van sieraden en munten. Het nadeel is dat de hardheid van het metaal zeer gering is, daarom komt het meestal voor als legering met zilver of koper (bv. voor de belgische goudstukken: 90 % Au en 10 % Cu).

In de oudheid werd ook het electron, d.i. een natuurlijke legering van 1/3 Au en 2/3 Ag, gebruikt voor het slaan van munten.

Ook hier zijn geen speciale voorzorgen te nemen. De meeste goudstukken zijn nog steeds goed bewaard (zonder rekening te houden met de sleet) en het is daarom aan te raden deze munten niet door mechanische middelen op te poetsen, waardoor onherstelbare schade kan worden aangericht. Zelfs in een omgeving van vochtige lucht zullen de munten nog niet oxyderen.

3. IJZER (Fe).

Reeds vroeg werd het Fe als muntmateriaal gebruikt (bv. onder vorm van staven bij de Spartanen). Verder kwam het slechts bij uitzondering voor. Uit Fe gegoten munten uit China en Japan zijn bekend. In 1915 werd het weer gebruikt in Duitsland, het werd dan echter tegen corrosie beschut (gescherardiseerd).

Het Fe als metaal is zeer gevoelig voor vochtige lucht. Zelfs na slechts enkele dagen in vochtige lucht vertoefd te hebben vertoont het reeds corrosievlekken (roest).

Zover de munten met vuil zijn aangeslagen, reinigt men ze eerst met zeep en kokend water en zorgt daarbij dat ze op een warme onderlaag worden gelegd (bv. op een ovenplaat) om ze aldus volledig te doordrogen.

Roestvlekken worden best met een van de roestverwijderende middelen welke in de handel verkrijgbaar zijn verwijderd, waarna echter de munten terug met zeep en kokend water moeten behandeld worden en daarna terug gedroogd worden. Sommige auteurs spreken van het verwijderen langs mechanische weg met een koperdraadborstel, persoonlijk ben ik tegenstander van het gebruik van om het even welk mechanisch middel voor het reinigen van munten.

4. Koper (Cu).

Reeds zeer vroeg wordt koper verwerkt als ruil- en betaalmiddel. In de Middeleeuwen vindt men het enkel terug in vorm van munten in Byzantium, Hongarije en de Balkanstaten, echter meestal vermengd zodat we daar ook meestal mogen spreken van bronzen. Er valt op te merken dat de koperstukken uit onze gewesten steeds slechte zilverstukken (billon) waren. Het is eerst in de 17e eeuw dat zuiver koper terug gemunt werd en in de 18e en 19e eeuw zijn volle bloei kende. In Azië werd echter sedert de vroegste tijden tot heden het munten van koper ononderbroken voortgezet.

Als legeringen moeten we in de eerste plaats het billon vermelden. T.t.z. een minderwaardige legering van zilver en koper, dus deze legeringen met een zilvergehalte kleiner dan 50 %. In feite was het het middel bij uitsteking tot muntontwaarding, reeds van uit de Oudheid. Zo kennen we uit de Griekse tijd de Billonstater van Insel Lesbos uit de 6e en 5e eeuw. In de Romeinse keizertijd zien we eerst in Alexandrië en in Egypte de Billontetradrachmen. Deze stukken waren eerst volwaardige zilverstukken, werden later slechter en waren op het laatst stukken met nog 5 % Ag.

De billonmunten werden vooral gemaakt daar waar de muntvoet zilver was en gebrek aan edele metalen zich voordeed. In onze gewesten kwam het vooral voor bij munten van kleinere waarden vóór de ontdekking van de zilverwingewesten in Amerika (dus vóór de 16e eeuw).

Als verdere legeringen hebben we :

Het Aluminiumbrons (ong 92 % Cu + 8 % Al).

Is sedert het einde van de tweede wereldoorlog gebruikt voor het maken van munten in Frankrijk, Duitsland en Italië. Het is een legering met zeer gunstige eigenschappen. Ze verenigt goede sterkte-eigenschappen met goede bestandheid tegen corrosie.

Het Kopernikkel (Cu met 10 à 25 % Ni).

Werd het eerst door Zwitserland in 1850 toegepast met een toeslag van 10 % Ni, daarna kwamen de VSA met een toeslag van 12 % Ni in 1857 en daarna zien we de Belgische munten van 20, 10 en 5 Centiem (1860) met een toeslag van 25 % Ni.

Reeds bij een toeslag van 15 % Ni heeft het een zilverglanzend uitzicht en een zeer hoge hardheidsgraad welke het bijzonder geschikt maakt voor munten voorzien voor langdurige omloop. De weerstand tegen atmosferische invloeden is uitstekend. Soms echter kunnen we, na lang aan vochtige lucht te zijn blootgesteld, een uitslag van kopergroen vertonen. Maillechort (75 % Cu, 15 % Ni en 10 % Zn).

Vertoont ongeveer dezelfde eigenschappen als het kopernikkel. Messing (Meestal 70 % Cu met 30 % Zn).

Reeds in de Oudheid bekende legering van Cu en Zn. Naarvolgens de hoeveelheid Zn bekomt men rood, geel of wit messing. In China was het de voornaamste muntstof. Sedert de Franse Revolutie wordt het in vele landen als metaal voor kleinsmunten gebruikt. Nieuwzilver.

Is een legering van 30 à 60 % Cu, 20 à 40 % Zn en 10 à 25 % Ni, en wordt slechts in de laatste tijden als muntmetaal gebruikt. Vermenging van koper met reeds 15 % Ni en met zink geeft het een kleur dat sterk aan zilver doet denken, vandaar de naam.

Potin.

Legering van Cu, Sn, Pb en Ag. Werd enkel bij de Kelten als muntstof gebruikt.

Tombak.

Legering van 88 % Cu en 12 % Zn. Eerst in de laatste tijden als muntmetaal aangewend.

Vochtige en koolzuurhoudende lucht veroorzaken op koper een in het begin grauwe later blauwgroene aanslag (kopergroen) die het stuk meestal voor verdere aantasting beschermt.

Voor wat het reinigen van kopermunten, of munten van een legering welke hoofdzakelijk uit koper bestaat, aangaat moet men verschillende gevallen onderscheiden.

In de eerste plaats komen de munten welke een natuurlijke patina bezitten (d.i. een oxydelaag welke ontstaat door inwerking van zuurstof, water en eventueel koolzuur) worden in het geheel niet gereinigd. Deze patinalaag kan zowel over het ganse stuk voorkomen als dat ze enkel op een deel ervan zichtbaar is. Ze kan zowel gladglanzend zijn; dan noemt men ze edelpatina, als dat ze van ruwe kristalachtige vorm is. De patinakleuren gaan van grijsgroen over groen, rood, bruin tot zwart. Het is een feit dat munten waarop een natuurlijke patina voorkomt meer waarde bezitten dan de andere. Hier zij vooral gedacht aan de Romeinse munten welke een zo mooie patina kunnen vertonen. Als voorwaarde dient echter gesteld dat de patina, noch de legende, noch de andere reliefdelen van het stuk heeft geschaad, zodat ze daardoor onzichtbaar zouden geworden zijn.

Een tweede geval zijn deze munten welke donkere vlekken zouden vertonen. Een reiniging geschiedt door gebruik van aether.

Kopermunten welke geheel of gedeeltelijk, overdekt zijn met een kleefachtige zwarte laag, worden het best met kokend zeepwater gewassen. Deze behandeling is echter verscheidene malen te herhalen en het wrijven geschiedt best met een zeer zachte nylon tandenborstel. Een klein stukje om de munten uit de kokende loog te halen, zonder zich de vingers te branden is het gebruik van een houten wasspeld als hulpmiddel. Na het afkoken worden de munten goed en veel nagespoeld met zuiver water en worden daarna aan de lucht gedroogd, eventueel kan ook de munt op een warme ovenplaat worden uitgedroogd. Steeds lang opwrijven met een zuiver lederen doekje. Ook een herhaald wrijven over de huid geeft een glanzende munt.

Pas echter op bij het reinigen van kopermunten. Waak er op dat U geen letsels heeft aan de handen. Kopergroen in een wonde kan bloedvergiftiging veroorzaken.

5. Lood (Pb).

Wegens zijn weekheid zeer weinig geschikt voor het aanwenden als muntmetaal, daardoor slechts bij gelegenheid gebruikt. Van de vaste metalen is het lood het metaal met de geringste vastheid en hardheid - in zekere omstandigheden kan het zelfs met een mes worden gesneden.

De chemische bestendigheid van lood is in het algemeen maar zeer matig - zelfs water tast lood aan. Echter vormen in vele gevallen de aantastingsproducten een dusdanig stevig vasthechtende laag dat verdere aantasting voorkomen wordt. Is niet tegen de inwerking van alkaliën bestand.

Een methode om aangetaste loodstukken te reinigen is me niet bekend. Men kan echter dezelfde voorzorgsmaatregelen nemen als deze gebruikt bij tinnen munten (zie hieronder).

6. Nikkel (Ni).

He Ni werd eerst in 1751 door Cronstedt herontdekt en als 'n op zichzelfstaand metaal erkend. Reeds vroeger werd het door de mijnwerkers kopernikkel of vals koper genoemd, vandaar de naam. In Europa kwam het gebruik van Ni vooral tot bloei in de vorige eeuw toen men pasmunt uit Ni ging vervaardigen. Bij kamertemperatuur is het magnetisch (Alzo kan men het van andere munten gemakkelijk onderscheiden) Het is zeer goed bestand tegen atmosferische invloeden en speciale voorzorgsmaatregelen voor de conservering zijn niet te nemen.

7. Platina (Pt).

Werd enkel in Rusland tussen de jaren 1828 en 1846 voor het slaan van munten gebruikt. Ze werden echter wegens de sterk schommelende prijs reeds in 1846 ingetrokken. Het is een zeer zacht, zilverwit metaal. Tegen de inwerking van zuurstof is het volledig bestand. Het wordt echter aangetast door silicium en koolstof. Speciale maatregelen voor het conserveren zijn niet te nemen. Het kan behandeld worden als goud.

8. Tin (Sn).

Als zuiver metaal zeer weinig gebruikt wegens zijn geringe hardheid. Enkele noodmunten zijn echter in tin. In de 18e en 19e eeuw is het de geliefde stof voor het vervaardigen van medailles.

A.A.Haeck.
(het vervolgt).